

Midden jaren negentig van de vorige eeuw werd het Workers' Advice Center (WAC) opgericht. Dat gebeurde los van de grootste Israëlische vakcentrale, de Histadrut en op basis van een programma dat zich nadrukkelijk keerde tegen het neoliberalisme. Het WAC tracht sociale strijd te combineren met de strijd voor vrede en tegen de politiek van bezetting en discriminatie door de Israëlische regering.

Terwijl het kapitalisme van de jaren negentig economische groei voor iedereen beloofde, verdedigde het WAC de gemarginaliseerde arbeiders en stelde tegenover het Joodse isolement en het Arabisch religieus nationalisme een nieuwe samenwerking op klassenbasis tussen Joodse en Arabische arbeiders.

Invloed Arabische opstanden

De arbeiders in Al-Mahala al-Kubra in Egypte en de mijnwerkers van Gafsa in zuidelijk Tunesië kwamen in 2008 in opstand. De jeugd en grote delen van de bevolking volgden hen in december 2010 en januari/februari 2011. Deze gebeurtenissen waren een duidelijke illustratie van WAC's stelling dat de arbeiders in het Midden-Oosten niet verschilden van hun collega's elders in de wereld. De revoluties in Egypte en Tunesië hebben in plaats van de nationalistische en religieuze leuzen, die de laatste jaren heersten, eisen van sociale rechtvaardigheid en democratie op de agenda teruggebracht en daarmee volkeren verenigd.

De protestbeweging in Israël van afgelopen zomer is zonder twijfel een weerspiegeling van de enorme invloed van de Arabische opstanden. Het roofzuchtig kapitalisme dat de menselijke waardigheid en mensenrechten in Egypte en Tunesië vertrapte, wordt ook door vele Israëlische sterk gevoeld. De protesten zijn nog vooral een aangelegenheid van de 'middenklasse' en geen openlijke confrontatie met het regiem, maar ze bieden een basis aan een meer omvattende beweging voor sociale verandering.

Verzorgingsstaat op de schop

De officiële vakbeweging in Israël, de Histadrut, was ooit een ongelooflijk sterke organisatie. Bij tijden diende het bijna als een tweede staat. Tot ongeveer midden jaren tachtig was de Histadrut een leidende partij in de economie en stelde ze in de bedrijven, waarvan ze eigenaar was, honderdduizenden mensen tewerk. Ze controleerde de gezondheidszorg, het algemeen ziekenfonds en onder meer pensioenfondsen, culturele instellingen en sportorganisaties.

Maar gedurende de zware economische crisis in de jaren tachtig met honderden procenten inflatie, ging Israël over op een 'nood economisch stabilisatie plan' dat in een hoog tempo privatiseerde en de verzorgingsstaat ontmantelde. Vanaf dat moment werd het Israëlische leven gedomineerd door de visie dat marktwerking de oplossing bevat voor elk probleem. Uitlevering van zijn burgers aan de markt werd de taak van de staat. Vandaag kan als gevolg daarvan Israël zich beroemen op de grootste sociaal-economische ongelijkheid en één van de hoogste armoedecijfers in de westerse wereld.

De uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid en werkloosheid, het ouderdomspensioen en de kinderbijslag werden uitgekleed, gelijktijdig met een dramatische vermindering van de investeringen in sociale voorzieningen als gezondheidszorg, onderwijs en woningbouw. De terugtrekking van de staat uit de woningmarkt, de arbeidsvoorziening en de beroepsopleidingen leidde tot een nieuwe economische situatie. Arbeiders kwamen in de armoede terecht, ook wanneer ze over een volledige baan beschikten. Zelfs academisch geschoolden verloren de economische grond onder hun voeten.

Nieuwe organisaties

De Histadrut keek toe bij het vertrek van productielijnen naar armere landen, de privatisering (ook van haar eigen bedrijven) en de tewerkstelling van velen via uitzendondernemingen. Bovendien werden arbeidsmigranten zonder enige sociale bescherming binnengehaald. Neoliberalisme à la Thatcher blijft Israël treffen, terwijl de Histadrut is teruggevallen tot een organisatiegraad van 26 procent. Worden alle vakbonden meegerekend, dan is vandaag nog één derde van de beroepsbevolking georganiseerd.

Tegen deze achtergrond speelden de protesten in Israël zich af. Na twee zinloze, bloedvergietende oorlogen (Libanon: 2006, Gaza: 2008/2009), lanceerde de regering van Netanyahu een serie anti-Arabische wetswijzigingen. Tegelijkertijd zette zij de privatiseringen door en droeg meer bezittingen en invloed over aan een kleine groep rijke families.

Maar in 2011 toonde Israël zijn Achilleshiel. De protestbeweging is de uitbarsting van een onderstroom die zich in de afgelopen tien jaar geleidelijk heeft gevormd. Ze heeft een stem gevonden in honderden organisaties, NGO's en vakbonden die een werkelijke, sociale verandering eisen. Op dezelfde manier als het WAC de Arabische arbeiders in de periferie steunde, hebben andere organisaties zich geconcentreerd op gemarginaliseerde groepen. Te noemen zijn Kav Laoved, de 'hotline voor migrantarbeiders' en 'artsen voor mensenrechten' die steun geven aan degenen die afgesloten zijn van de gevestigde instituties van de arbeidersbeweging. Daarbij is niet van invloed of het gaat om migrantarbeiders, Palestijnse arbeiders of Israëls uitzendkrachten.

WAC als vakbond

Oorspronkelijk was het WAC een adviescentrum. De overgang naar een organisatie die arbeiders vertegenwoordigde kwam voort uit de strijd tegen de werkloosheid van Arabisch-Israëls arbeiders in de bouw en de landbouw. Sinds 2002 is het WAC betrokken geraakt in campagnes tegen de ronseling van migrantarbeiders onder semi-slavernij voorwaarden. In dezelfde tijd vestigde de vakbond zich als een organisatie die in staat is ondernemers te helpen bij de werving van Arabische arbeiders in de twee genoemde sectoren. Dat geschiedde onder de voorwaarde dat hun tewerkstelling plaatsvond binnen een algemeen geldende arbeidsovereenkomst.

Deze activiteiten hebben geleid tot werkgelegenheid voor duizenden arbeiders uit de Arabische steden in Israël. Daarmee verbreedde het WAC zijn sociale basis en was het in staat een positie op te bouwen die oog in oog stond met ministeries, ondernemers en rechtbanken. Deze nieuwe organisatievorm had de bedoeling de werkloosheid en de hardnekkige discriminatie van Arabische arbeiders te bestrijden. In aanvulling hierop ontwikkelde het WAC een degelijke ervaring in de werving en organisatie van arbeiders, dit gecombineerd met de onderhandelingen over collectieve overeenkomsten. In 2006-2007 besloot de leiding van het WAC over te gaan op een 'vertegenwoordigende organisatie', een erkende vakbond.

Het WAC staat open voor Joodse en Arabische en andere arbeiders. Afdelingen in Tel Aviv en Jeruzalem organiseren arbeiders uit vele sectoren, van docenten in het kunstonderwijs tot vrachtwagenchauffeurs. Ook in Haifa is een afdeling van 'truckers' gestart. Deze stappen voorwaarts betekenden ook dat het WAC veranderingen doorvoerde in de interne organisatie om tot democratische structuren te komen, arbeiderscomités te vormen en arbeidsconflicten te beslechten. Dit alles in overeenkomst met de geldende vakbondswetgeving.

Campagne 'truckers'

Van het huidige werk dat het WAC onder groepen arbeiders verricht waar vakorganisatie ontbreekt, is de campagne met vrachtwagenchauffeurs die eind 2009 van start ging een voorbeeld.¹

De 'truckers', ongeveer 15.000 personen, dragen een centrale economische sector - slechts 5

procent van de import en export van goederen voor de interne markt geschiedt via de trein - waarin Joodse en Arabische arbeiders onder dezelfde uitbuitingsvoorwaarden werkzaam zijn; lange arbeidsweken, soms van 70 uur, zonder sociale bescherming. Dit transport is in de private handen van ongeveer 470 kleine en grote ondernemers.

Om contacten op te bouwen en vertrouwen te winnen, werden in de belangrijkste havens van Israël, Haifa en Ashdod, onder de truckers pamfletten verspreid in het Hebreeuws, Arabisch en Russisch. Met hulp van een nieuw kantoortje kon in Haifa informatie verstrekt worden over het gangbare, misleidende loonsysteem en alternatieven geboden voor de loonschalen en de bestaande collectieve arbeidsovereenkomst.

Een team met kennis van het arbeidsrecht hielp de chauffeurs op te komen voor hun rechten bij ontslag of vertrek naar elders. Elk succes kreeg aandacht in discussies met de chauffeurs. Tegelijkertijd ging het onderzoek naar de omstandigheden door, verschenen de resultaten daarvan in krantenartikelen en werden de landelijke en plaatselijke overheid op de hoogte gesteld van de schendingen van de arbeidswetgeving.

De campagne slaagde bij één van de leidende bedrijven in de sector van het wegtransport: Hamenia. Eind november 2010 kozen de truckers een arbeiderscomité dat te maken kreeg met een sterke weerstand van de directie die volop gesteund werd door haar collega's in andere bedrijven. Maar uiteindelijk, na de gerechtelijke erkenning van het WAC als vakbond in de vervoerssector, kwam de officiële bevestiging om een vakorganisatie te stichten.

Tijdens de campagne kreeg de eenheidsvorming onder Joodse en Arabische truckers veel aandacht. In het algemeen worden ze gezien als conservatief en nationalistisch. Arabische chauffeurs zouden door hun godsdienst, meestal moslim, geïsoleerd zijn en de oudere Joodse collega's golden als Likud stemmers (Netanyahu) en de Russische migranten als aanhangers van Lieberman (extreem rechtse regeringspartij). De ervaring van het WAC is dat ondanks deze beeldvorming er een duidelijke en werkzame, gemeenschappelijke basis bestaat.

Perspectieven

WAC is bezig een belangrijke speler te worden in de sociaal-economische arena van Israël. Het geeft een stem aan jongeren, vrouwen en mannen, Joodse en Arabische arbeiders. Mensen die zowel hun waardigheid als hun rechten verloren hebben in een staat die het kapitaal koestert en de arbeid verwaarloost. Bovendien weet het WAC een positie te verwerven in een aantal media.

Leden van het WAC speelden een actieve rol in het sociale protest dat aan het einde van de zomer van 2011 losbarstte, zich wel bewust van de kracht en de beperkingen. Afgezien van de aantallen en opvattingen, de beweging zal de situatie in Israël niet veranderen wanneer ze haar invloed niet omzet in politieke macht. De op de centrale pleinen opgezette tenten in steden door geheel Israël zullen niet voor altijd blijven staan. Hun plaats als symbool van protest moet overgenomen worden door organisaties en vakbonden die de arbeiders en politieke stromingen verenigen en uitdrukking geven aan het diepe verlangen naar verandering en het einde van het destructieve en ongebreidelde kapitalisme.

De activiteiten van het WAC geven een stem aan krachten die tot nu toe niet vertegenwoordigd waren. De leden zijn ervan overtuigd dat de nieuwe protestbeweging mogelijkheden biedt aan de Israëlische arbeidersklasse, Joods en Arabisch, om zich te onttrekken aan lijdzaamheid en wanhoop. Temidden van de demonstraties, acties en debatten spraken activisten de behoefte uit om de kwesties van sociale rechtvaardigheid en vrede te verbinden. WAC's oproep de rechtse regering af te zetten komt niet alleen voort uit de antisociale agenda van Netanyahu's club, maar ook uit de extreem felle bejegening van de Palestijnen.

Het diepe gebrek aan vertrouwen in de economische en politieke elite dat de sociale protesten

kenmerkte, stelt het WAC in staat de organisatie van arbeiders in vakbonden te bevorderen en arbeiders aan te moedigen zich te verdedigen en onafhankelijk het politieke toneel te betreden. Veranderingen in onze gehele regio en in Israël leggen de basis voor de komst van nieuwe bewegingen, bonden en politieke partijen in die regio en Israël.

1. Oorspronkelijke titel: Is a new unionism developing in Israel?, 5 oktober 2011:

<http://newunionism.wordpress.com/2011/10/05/is-a-new-unionism-developing-in-israel/>

Assaf Adiv is de landelijke coördinator van de onafhankelijke vakbond WAC-Maan. Hans Boot is verantwoordelijk voor de samenvatting.

2. Zie ook webzine Solidariteit rubriek Ingezonden, Steun staking Palestijnse arbeiders in de Salit steengroeve, 14 augustus 2011 en Verzoek ondertekening solidariteitsverklaring. Uitzendkrachten in Israël rechteloos, 26 april 2009.

Dit artikel verscheen eerder op [Solidariteit](#) .